Bányák biztonságáért

A magyar szénbányászat valamennyi robbanásveszélyes bányáját ellátják idén a mecseki kutatók által kidolgozott robbanásfojtó vízzárral. E nagy jelentőségű, biztonságot fokozó módszert és hatását kísérleti robbantás keretében mutatták be csütörtökön a pécsi kutatótelepen. Az eljárás lényege, hogy vízzel töltött törékeny műanyag edényeket helyeznek a vágat felső részébe. A szénpor robbanása esetén a léglökés szétzúzza az edényeket és a felszabaduló víz elfojtja a robbanást.

Népfronttanácskozás

A várossá válásról

A felszabaduláskor 56 várost tartottak nyilván Magyarországon, az 1945 óta eltelt időszakban 46 nagyközség kapta meg a városi rangot — mondotta Körmendy Klára, az ÉVM osztályvezetőhelyettese a Hazafias Népfront országos elnöksége településpolitikai albizottságának csütörtöki ülésén. A tanácskozáson — amelyen részt vettek a legutóbbi időszakban várossá nyilvánított települések tanácsi és népfrontképviselői is — az urbanizációs fejlődés szemüvegén át vizsgálták településszerkezetünk átalakulását, a nagyközségek gyarapodásának folyamatát.

A fórumon Érd városának tanácsi vb-titkára, Kara Pál ismertette a tavaly még „Európa legnagyobb falujaként" emlegetett település várossá nyilvánításának teljesített feltételeit, s a következő időszak terveit. Ezután Raft Miklósnak, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala elnökhelyettesének részvételével vita következett.

Nyugdíjak, segélyek, egészségügyi ellátás

A társadalombiztosítási munkát értékelte az SZMT elnöksége

Négy évvel ezelőtt született meg az a törvény, amely a társadalombiztosítás szolgáltatásait *kiterjesztette* minden magyar állampolgárra: *ingyenes egészségügyi ellátást garantálnak az embereknek.* Tegnap, csütörtökön délután a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának elnökségi ülésén *áttekintették* azt az összegezést, melyet az SZTK megyei igazgatóságának vezetői terjesztettek a tisztségviselők elé. Örömmel lehetett nyugtázni, hogy *évről évre növekszik a dolgozó emberek szociális ellátásának színvonala.* Az említett törvény hatálybalépése óta a munkások, a parasztok és az értelmiségiek azonos elvek alapján részesülnek magasabb szintű társadalombiztosítási ellátásban. Az összegezést igen sokrétű és alapos statisztikai adatok teszik teljessé. Kiderül a számokból, hogy az idei esztendő elején Szeged lakossága meghaladta a 178 ezret, a megye többi területén pedig 283 ezer ember él, összesen tehát 461 ezer lakosról kell gondoskodniuk a társadalombiztosítási szervezeteknek.

Csongrád megyében a társadalombiztosítási kiadások összege tavaly közel 2,5 miliárd forintot tett ki, amelybe nem is számolták bele az orvos-korház-rendelőintézet-gyógyszer kiadásokat. Az egy dolgozóra jutó társadalombiztosítási kiadás közel 12 ezer forintot jelent évente, amely viszont hozzávetőlegesen három havi munkabérnek felel meg. *Honnan veszik ezt a tetemes pénzösszeget?* Jelentős részét a munkáltatók fizetik be, összesen 1 milliárd és 842 ezer forintot, a többi 560 millió forintot az államkasszából biztosítják. Mire fordítják a bevételeket? Érdemes áttekinteni a kiadásokat.

A kiadások 66 százalékát nyugdíjakra, 13 százalékát pedig családi pótlékra és betegségi-anyasági segélyekre. Ezek a legnagyobb tételek. A társadalombiztosításról szóló törvény hatályba lépését követően a nyugdíjigényeknél jelentős emelkedés történt a mezőgazdasági dolgozók korhatárának fokozatos leszállítása miatt. Tisztesen *emelkedtek* a nyugdíjösszegek is, bár minden bizonnyal további javítást érdemelnének az alacsonyabbak, de ma már az ipari nyugdíjasok átlagos havi kiutalása 2017 forint, a mezőgazdaságiaké pedig 1376 forint. Szép ez is, de el kel ismerni, hogy elmarad az országos átlagtól, aminek az a magyarázata, hogy megyénkben a nugdíjalapnak számító keresetek is alacsonyabbak szinten mozognak, mert a könnyű- és az élelmiszeripar a jellemző. A megyék közötti sorrendben, a nyugdíjak összegét illetően a tizenhetedik helyen állunk, majdnem mi zárjuk a sort. Érdekes viszont, hogy az utóbbi időben *jelentősen nőtt a rokkantnyugdíjasok száma,* elsősorban az ipari dolgozók köréből mentek el sokan rokkantsági alapon nyugdíjba. Arányuk: az iparból tavaly a nyugdíjasoknak 30,4 százaléka, a szövetkezetekből pedig 15,5 százaléka rokkantsági alapon kapott nyugellátást. Az arányok azt is bizonyítják, hogy az ipari üzemekben az emberi szervezet rongálódása sokkal nagyobb mértékű, mint a mezőgazdaságban.

Az egészségügyi ellátás — amely állampolgári jog alapján jár — sokat javult az utóbbi években, — állapították meg a szakszervezeti tisztségviselők. De nem rejtették véka alá azt sem, hogy *főleg Szegeden továbbra is gondot okoz a kórházak és klinikák zsúfoltsága,* lassan halad a betegellátás érdekében történő integráció. Az üzemekben jelenleg 18 főfoglalkozású és 54 részfoglalkozású orvos tevékenykedik, s így több mint 70 ezer munkás egészségügyi ellátásában tölt be fontos szerepet.

A betegségi, anyasági ellátásra, gyermekgondozási segélyezésre tavaly is jelentős összeget fordítottak. Szembe tűnő adat: naponta 9405 ember volt táppénzen, s naponta átlagosan 78 forintot fizettek ki egy fő részére. Gyermekgondozási segélyen jelenleg 12 ezer 461-en vannak, valamivel kevesebben, mint a megelőző esztendőben voltak. Számukra 11,5 millió forintot folyósítanak évente. A családi pótlékot 37 749 igényjogosult kap, az összeget annak fizetik, kinek háztartásában a gyermek nevelkedik. E célra több mint 313 milliót fizetnek évente. Érdekes megfigyelés, hogy *az ipari dolgozók családjaiban egyre több a két-három gyermek, míg a mezőgazdasági dolgozók családjainak körében az 1 gyermekesek száma növekszik.*

Az SZMT elnökségének tagjai meghallgatták *dr. Ágoston József* vezető titkárnak *tájékoztatóját* a két elnökségi ülés között végzett munkáról. Értékelték a múlt évi üzemi balesetek helyzetét, s a szakszervezeti mozgalmi munkát jelző statisztikai adatokat.

Korai vagy kései?

Fokozatok kukoricából

Közgyűlésen vetették föl egyik szövetkezetben, olyan kukoricát termeljenek a háztájiban, amelyik nem romlik meg a górében. A tavalyi annyira nedves volt, penészedni kezdett, és hiába kínálták a hízónak, nem ette meg. Azt a feleletet kapták a fölszólalók, hogy előző években éppen a tagok követelték, olyat vessenek, amelyik sokat terem. A bőven termő fajták később érnek, a tavalyi esztendő egyébként is vizes volt, ezért nem száradhatott ki a kukorica már a szárán annyira, mint kellett volna.

1.

Ha csak a háztáji gondjáról lenne szó, akkor is figyelnünk kellene rá. Sokan azt mondják, a közöst nem érinti, hiszen nem górába rakják, hanem megszárítják, ebből pedig baj nem lehet. Dr. Németh Jánost, a Gabonatermesztési Kutatóintézet tudományos főosztályvezetőjét kértük meg, számoljon velünk. Kétezer hektáron kukoricát termelő gazdaság példáját vettük elő, ötvenöt mázsás termést számítottunk hektáronként. Tavaly átlagosan harmincnyolc százalékos nedvességtartalommal takarították be a kukoricát a mi vidékünkön, addig kellett szárítani, amíg tizennégy százalékra nem csökkent. Azt a végső eredményt kaptuk, hogy a kétezer hektárról 26 ezer 400 mázsa vizet is behordtak annyira fölöslegesen, hogy igen drága olaj elégetésével tudtak csak megszabadulni tőle. Mennyit tesz forintban mindez? Egyes számítások szerint az önköltség egynegyedét a szárítás adja.

Ha pontosak akarunk lenni, tovább kell számolnunk. A töméntelen mennyiségű víz szállítása akkor is drága, ha kukoricába burkolódzik: gépek zötyögtetik az átázott talajon, megintcsak olaj vagy benzin fogy, és pusztul a gép. Más baj is van azonban. A betakarítás ütemét az határozza meg, mennyit tudnak naponta megszárítani. Sürgetik a gépészek a szárító dolgozóit, „tegyenek rá még egy lapáttal", emeljék a hőfokot, akkor hamarabb szárad a kukorica. Sok szövetkezetben választották ezt a megoldást, de rosszul jártak vele. A kényszerszárítással tartósított takarmányt fanyalogva eszi a jószág, vagy egyszerűen elfordul tőle. Amikor dekákra, grammokra számítgatják, mennyi takarmányból lesz egy kiló hús, az étvágytalanság vagy az egyszerű elfordulás ismét belátthatatlan következményekkel járhat.

Igaz, rendkívüli év volt a tavalyi, nem ismétlődik mindig, de más veszély is fenyeget. Gyakran köszönnek ránk a szeptemberi fagyok, a kései kukoricákat tehát sokszor károsítják. Kézenfekvő megoldás lenne, ha belátnánk, nálunk nem érdemes késeit vetni. Csakhogy nem ilyen egyszerű a dolog. A kukoricanemesítő szakember azt mondja, kockázat nélkül ugyan nem lehet termelni, de az ésszerűtlen kockázat igen ritkán térül meg. Azt ajánlja, úgy vessenek a gazdaságok, hogy augusztus végétől novemberig fokozatosan takaríthassák be a termést. A „skálázás" haszna azonnal belátható, ha valaki végiggondol minden lépcsőt. Az időjárást úgy kell elfogadnunk, ahogy van. A nyári szárazság az egyik fajtát károsítja, az őszi a másikat. Előre nem tudhatjuk, melyik köszön ránk, ha csak egy-két fajtát termelünk, és éppen virágzás táján éri az aszály, mérhetetlen veszteségeink lesznek. Az igen korai, a korai, a közepes és a kései érésű fajtákból kellene válogatniok a gazdaságoknak nyolcat-tízet, hogy kisebb legyen az előre nem látható veszteség.

2.

A bácsalmásiak példáját említette a kutató. Augusztus végén kezdik a kukoricát törni, és novemberben végzik. A gabona aratásánál fontos, hogy a lehető legrövidebb idő alatt befejezzük, a kukoricánál más a szempont. Ha a különböző fajtákkal elhúzható a betakarítás ideje, kevesebb gép kell hozzá, illetve ugyanannyi géppel nagyobb területet művelhetünk. A bácsalmásiak három hónapot nyernek a raktározással, ezt is át kellene pénzbe számolnunk. Jóval kevesebb olaj kell a szárításhoz, és jóval kevesebb a vele járó minőségi kockázat. Még mindig az a legolcsóbb, ha szárán szárad a növény, ha biológiai szabályozó rendszerével szabadul meg a fölösleges víztől. Elmarad a hajrá ott is, ahol búzát vetnek kukorica után, van idő jól megmunkálni a földet, föltehetően a búza is többet terem a következő évben. Mire a sáros hónapok eljönnek, a java termést betakarították. Kevesebb gépet nyúznak, kevesebb üzemanyagot fogyasztanak. Sok számot kellene most egymás alá írnunk, és összeadnunk. Van jó szakember a szövetkezetekben, végezzen ő alapos számítást. Biztosan figyelembe kell vennie más tényezőket is. A „skála" melletti indoklás legfőbb ütőkártyája maradjon az az egyszerű tény, hogy tíz-húsz mázsával teremhet több egyetlen hektáron, illetve ennyi lehet a veszteségünk, ha egy-két nappal előbb vagy később esik az eső.

A hazai és az amerikai származású új hibridek igen fontos biológiai tulajdonsága, hogy hamarabb adják le érés közben a fölösleges vizet. A vetőmagvakat ajánló prospektusok kezdik ezt a tulajdonságot is jelezni, érdemes tehát figyelni. Marad azonban választási tényezőnek, melyik fajta mennyit terem. Ez az érv megingathatatlannak látszik, pedig nem az. Az üzemi termesztés még mindig nem használja ki a biológiai adottságokat teljes mértékben, esetenként húszharminc mázsás tartalékok is vannak. Figyelembe kell vennünk azonban azt a tényt is, hogy a korai és az úgynevezett féllófogú fajták fehérjetartalma nagyobb, több hús lehet tehát belőlük.

A biztonságos, jó termés érdekében tehát nyolc-tíz fajtát ajánl vetésre a kutató, hogy a koraitól a késeiig mindegyik előnyös tulajdonságaira támaszkodhassunk. Belvizes területeinken szinte kényszerítő körülmény, hogy az igen korait válasszák a szakemberek. Néha annyira korai kellene, amilyen még nincs is. De kínál-e elegendő korai vetőmagot a kereskedelem? A múlthavi tájékoztatón azt hallottuk, nagy az igyekezet, de még nem teljes a skála. A kutató azt mondja, ha még szorosabb lenne a kapcsolat a nemesítők és a termelők között, akkor a gyakorlat emberei előre jelezhetnék, jövőre vagy két év múlva milyen fajtából mennyi vetőmagot kérnek, lenne ideje a kereskedelemnek annyit termeltetni, amennyi kell.

3.

Változatlanul fontos szempont, hogy sok kukorica teremjen. A kutatók, ha a nagy lépéseket évekre elosztjuk, legföljebb egy százalékot tudnak hozzáadni a genetikai tulajdonságok javításával. A gyakorlat emberei a meglevő fajtákból akár tíz mázsával is többet hozhatnak ki egyetlen év alatt, ha minden munkát szakszerűen végeznek el. Az a pici dolog, hogy mikor milyen mélyre vetik a szemet, öt mázsát is elvihet a termésből. Nem fenyeget tehát az a veszély, hogy az egészséges arány fölállításával kevesebb lesz a termésünk.

A tavalyi kellemetlen példa belátásra kényszeríti a gazdálkodókat. Óriási területeken termelünk kukoricát, bölcs előrelátással kihasználhatjuk tartalékainkat.

Horváth Dezső

Kezdődik

Idegenforgalmi szezon

Az év első nagy idegenforgalmi erőpróbája a húsvéti ünnepekre várható. Budapesten csaknem 20 ezer külföldi tölti majd az ünnepet, többségükben NSZK-beli és osztrák turisták. A szállodai szobák mind elkeltek, még a közelmúltban megnyitott margitszigeti új gyógyszállóban is telt ház lesz. A Volga-szállóban szovjet csoportok, a Palaceban, a Metropol és a Budapest-szállóban holland turisták laknak húsvétkor.

A Balaton mellett is megnyílik néhány szálloda húsvétra. Füreden az Annabella, Siófokon pedig az Európa és a Vénus fogadja az év első vendégeit, s itt jelentős, 50 százalékos előszezoni kedvezményt kapnak a korai üdülők.

Restaurálják a tihanyi alapítólevelet

Restaurálják a magyar nyelv legrégibb hiteles és eredetiben fennmaradt szórvány nyelvemlékét, a tihanyi apátság alapítólevelét. A páratlan értékű okiratot a pannonhalmi várban levő bencés levéltárban őrzik. A vár főkönyvtárában elhelyezett állandó kiállításon a másolata látható, az eredeti példányt páncélszekrényben helyezték el. Innen szállították most az Országos Levéltárba, ahol a restaurálást végzi.

A tihanyi alapítólevelet I. Endre király adta ki 1055-ben. A latin nyelvű oklevél 58 magyar szót tartalmaz. A restaurálás után jövőre — előreláthatólag augusztus 20-án kiállítják, s a Pannonhalmára látogatók eredetiben láthatják. (MTI)

Telefonközpont-kapcsoló gépek

A Beloiannisz Híradástechnikai Gyár szekszárdi kapcsológépgyárában készülnek a crossbar-rendszerű telefonközpontok kapcsológépei. Ebben az évben mintegy negyvenezret gyártanak, amelyből ötezer darabot Csehszlovákiába szállítanak